

Karta przedmiotu

Nazwa i kod przedmiotu	Polityka społeczna i system ubezpieczeń społecznych - wykład, PG_00135812						
Kierunek studiów	Administracja (O)						
Data rozpoczęcia studiów	październik 2025 r.		Rok akademicki realizacji przedmiotu		2025/2026		
Poziom kształcenia	II stopnia		Grupa zajęć		Grupa zajęć obowiązkowych z zakresu kierunku studiów		
Forma studiów	stacjonarne		Sposób realizacji		na uczelni		
Rok studiów	1		Język wykładowy		polski		
Semestr studiów	2		Liczba punktów ECTS		3.0		
Profil kształcenia	ogólnoakademicki		Forma zaliczenia		egzamin		
Jednostka prowadząca	Rektor -> Wydział Prawa i Administracji						
Imię i nazwisko wykładowcy (wykładowców)	Odpowiedzialny za przedmiot		dr Marek Benio				
	Prowadzący zajęcia z przedmiotu		dr hab. Marcin Zieleniecki				
Formy zajęć	Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium	RAZEM
	Liczba godzin zajęć	45.0	0.0	0.0	0.0	0.0	45
	W tym liczba godzin zajęć na odległość: 0.0						
Aktywność studenta i liczba godzin pracy	Aktywność studenta	Udział w zajęciach dydaktycznych, objętych planem studiów		Udział w konsultacjach		Praca własna studenta	RAZEM
	Liczba godzin pracy studenta	45		0.0		30.0	75
Cel przedmiotu	Celem przedmiotu "Polityka społeczna i system ubezpieczeń społecznych" jest zapoznanie studentów z podstawowymi zagadnieniami polityki społecznej oraz funkcjonowaniem systemów zabezpieczenia społecznego w różnych krajach, ze szczególnym uwzględnieniem Polski. Studenci zdobędą wiedzę na temat instrumentów i mechanizmów polityki społecznej, zasad działania systemu ubezpieczeń społecznych oraz jego roli w zapewnianiu ochrony socjalnej. Celem jest także rozwinięcie umiejętności analizy i oceny rozwiązań stosowanych w polityce społecznej oraz ich skutków dla różnych grup społecznych						

Efekty uczenia się przedmiotu	Efekt kierunkowy	Efekt z przedmiotu	Sposób weryfikacji i oceny efektu
	[ADMINMU2_WG01] w pogłębionym stopniu jest w stanie zdefiniować nauki o prawie i administracji, zna i rozumie terminologię oraz metody i teorie wynikające z nauk prawnych oraz dyscyplin pokrewnych właściwe dla zagadnień dotyczących organów władzy publicznej, ustroju państwa i administracji	Student zna i rozumie podstawowe pojęcia, zasady oraz teorie dotyczące polityki społecznej, w tym cele, instrumenty i podmioty realizujące zadania z zakresu zabezpieczenia społecznego.	[SW4] test/exam - oral or written [SW1] oral statement/conversation/discussion
	[ADMINMU2_KK01] ma pogłębioną świadomość roli wiedzy w rozwiązywaniu problemów, a także konieczności korzystania z wiedzy eksperckiej - w tym w postaci poglądów doktryny oraz judykatury - w sytuacjach, które przekraczają możliwości samodzielnego rozwiązania problemu	Student potrafi analizować konkretne przypadki z zakresu ubezpieczeń społecznych, w tym interpretować przepisy i orzecznictwo dotyczące świadczeń, obowiązków ubezpieczeniowych i ochrony socjalnej. Student potrafi współpracować w analizie i ocenie rozwiązań z zakresu polityki społecznej, respektując zasady etyki, równego traktowania i solidarności społecznej.	[SK4] test/exam - oral or written [SK6] demonstration of practical skills
	[ADMINMU2_WG02] w pogłębionym stopniu identyfikuje i zna uwarunkowania prawne i administracyjne różnych form życia społecznego i gospodarczego, w tym prawa i obowiązki jednostek wobec innych jednostek oraz organów państwa	Student zna strukturę, funkcje i podstawy prawne systemu ubezpieczeń społecznych w Polsce oraz potrafi wskazać ich powiązania z innymi formami zabezpieczenia społecznego i polityki rynku pracy.	[SW4] test/exam - oral or written [SW1] oral statement/conversation/discussion
	[ADMINMU2_UU06] potrafi ocenić poziom swojej wiedzy i umiejętności, a także rozumie potrzebę stałego uczenia się	Student rozumie uwarunkowania prawne, społeczne i ekonomiczne funkcjonowania systemu świadczeń społecznych oraz ich znaczenie dla jednostki i gospodarki.	[SU1] oral statement/conversation/discussion [SU6] demonstration of practical skills

- Zagadnienia pojęciowe. Pojęcie i cele polityki społecznej. Geneza i pojęcie zabezpieczenia społecznego. Geneza zabezpieczenia społecznego jako terminu języka prawnego. Zabezpieczenie społeczne w umowach międzynarodowych. Prawo zabezpieczenia społecznego a prawo socjalne - terminologia używana w systemach prawnych innych państw. Zabezpieczenie społeczne w polskim języku prawnym i prawniczym. Prawo do zabezpieczenia społecznego w Konstytucji RP.
- Formy zabezpieczenia społecznego. Ubezpieczenie społeczne. Geneza ubezpieczenia społecznego. Cechy kategoriałne bismarckowskiego modelu ubezpieczenia społecznego - powszechność, przymusowość, składkowa forma finansowania, zasada wzajemności składki i świadczenia modyfikowana przez zasadę solidaryzmu społecznego, podmiotowy charakter prawa do świadczenia, formalizm i schematyzm świadczeń. Zaopatrzenie społeczne. Geneza zaopatrzenia społecznego. Cechy kategoriałne zaopatrzenia społecznego - budżetowa metoda finansowania, rozłożenie ciężaru ryzyka na całe społeczeństwo, podmiotowy charakter prawa do świadczenia, formalizm i schematyzm świadczeń. Pomoc społeczna. Geneza pomocy społecznej. Cechy kategoriałne pomocy społecznej - budżetowa metoda finansowania, subsydiarny charakter świadczeń, uwarunkowanie świadczenia od istnienia indywidualnej potrzeby, wyznaczanie wysokości świadczeń na poziomie minimum egzystencji. Problem innych form zabezpieczenia społecznego
- Podleganie ubezpieczeniom społecznym. Podział systemu ubezpieczeń społecznych na gałęzie i rodzaje. Zakres podmiotowy ubezpieczeń społecznych. Obowiązek ubezpieczeń emerytalnego i rentowego. Dobrowolne i kontynuowane ubezpieczenia emerytalne i rentowe. Zbieg tytułów podlegania ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym. Obowiązek ubezpieczenia chorobowego. Dobrowolne ubezpieczenie chorobowe. Obowiązek ubezpieczenia wypadkowego. Mechanizmy objęcia ubezpieczeniem - zasada automatyzmu, objęcie na wniosek. Obowiązek zgłoszenia do ubezpieczenia. Finansowanie ubezpieczeń społecznych. Obowiązek składkowy. Stopy składek na ubezpieczenia społeczne. Podstawa wymiaru składek. Finansowanie składek. Opłacanie składek. Skutki naruszenia obowiązku opłacenia składki. Fundusz Ubezpieczeń Społecznych. Fundusz Rezerwy Demograficznej. Fundusz Emerytur Pomostowych. Otwarte fundusze emerytalne
- Administrowanie systemem ubezpieczeń społecznych. Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS). Charakter prawny ZUS. Struktura organizacyjna ZUS. Zakres działania ZUS. Prawa i obowiązki organów ZUS w indywidualnych sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych - prowadzenie kont i rejestrów, rozliczanie składek i zasiłków, zwrot nienależnie pobranych świadczeń, skutki opóźnienia w wypłacie świadczeń, uprawnienia kontrolne inspektorów kontroli ZUS. Postępowanie w sprawach ubezpieczeń społecznych. Powszechne Towarzystwo Emerytalne (PTE). Zakłady Emerytur Dożywczych. Świadczenia emerytalne. Przesłanki nabycia prawa do emerytury. Emerytury dla ubezpieczonych urodzonych przed 1.01.1949 r. - wiek emerytalny i okres ubezpieczenia, wcześniejsze emerytury. Emerytury dla ubezpieczonych urodzonych po 31.12.1948 r. - wiek emerytalny. Przepisy szczególne dotyczące niektórych ubezpieczonych urodzonych po dniu 31.12.1948 r. a przed 1.01.1969 r. Wysokość świadczeń emerytalnych. Wymiar emerytur dla ubezpieczonych urodzonych przed 1.01.1949 r. - kwota bazowa, okresy składkowe i nieskładkowe. Wymiar emerytur dla ubezpieczonych urodzonych po 31.12.1948 r. - suma zaewidencjonowanych składek i kapitału początkowego, z uwzględnieniem waloryzacji, przeciętna długość życia osób w wieku emerytalnym. Zasady ustalania kapitału początkowego. Zasady waloryzacji składek. Kwoty najniższej emerytury. Waloryzacja świadczeń emerytalno-rentowych.
- Zbieg prawa do świadczeń. Zawieszenie lub zmniejszanie świadczeń. Zmiany w prawie do świadczeń oraz ich wysokości. Emerytury kapitałowe. Emerytury pomostowe.
- Świadczenia rentowe. Dodatki i zasiłki z ubezpieczeń emerytalnego i rentowych. Świadczenia przyznawane w szczególnym trybie. Renta z tytułu niezdolności do pracy. Przesłanki nabycia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy - niezdolność do pracy, wymagane okresy składkowe i nieskładkowe (wypadek w drodze do pracy lub z pracy), okres, w którym powstała niezdolność. Orzekanie w sprawach niezdolności do pracy. Rodzaje rent z tytułu niezdolności do pracy. Renta szkoleniowa. Wysokość rent z tytułu niezdolności do pracy oraz rent szkoleniowych. Przesłanki nabycia prawa oraz wysokość renty rodzinnej. Śmierć ubezpieczonego. Uprawnieni członkowie rodziny. Wymiar renty rodzinnej. Charakter prawny renty rodzinnej. Dodatek pielęgnacyjny. Dodatek dla sieroty zupełnej. Inne dodatki do emerytur i rent. Zasiłek pogrzebowy. Świadczenia przyznawane w szczególnym trybie. Świadczenia z ubezpieczenia wypadkowego. Pojęcie wypadku przy pracy. Nagłość zdarzenia. Przyczyna zewnętrzna. Uszczerbek na zdrowiu albo śmierć. Związek z pracą. Pojęcie choroby zawodowej. Postępowanie w sprawach wypadków przy pracy i chorób zawodowych. Świadczenia z ubezpieczenia wypadkowego. Świadczenia odszkodowawcze. Świadczenia zasiłkowe. Świadczenia rentowe. Przesłanki utraty prawa do świadczeń z ubezpieczenia wypadkowego. Zbieg prawa do świadczeń. Zasady różnicowania wysokości składek na ubezpieczenie wypadkowe.
- Świadczenia z ubezpieczenia chorobowego. Zasiłek chorobowy. Przesłanki nabycia prawa do zasiłku chorobowego. Wysokość i okres pobierania zasiłku chorobowego. Przesłanki powodujące utratę prawa do zasiłku chorobowego. Świadczenie rehabilitacyjne. Zasiłek wyrównawczy. Zasiłek macierzyński. Zasiłek opiekuńczy. Przesłanki nabycia prawa do zasiłku opiekuńczego. Wysokość i okres pobierania zasiłku opiekuńczego. Postępowanie w sprawach świadczeń z ubezpieczenia chorobowego.
- Ubezpieczenie społeczne rolników. Zakres podmiotowy ubezpieczeń. Ubezpieczenie z mocy ustawy. Ubezpieczenie na wniosek. Składki na ubezpieczenia społeczne rolników. Świadczenia z ubezpieczenia społecznego rolników. Świadczenia wypadkowe, chorobowe i macierzyńskie. Świadczenia emerytalno-rentowe. Postępowanie w sprawach świadczeń. Organizacja ubezpieczeń rolniczych
- Powszechne ubezpieczenie zdrowotne. Zakres podmiotowy powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego. Obowiązek ubezpieczenia. Dobrowolne ubezpieczenie zdrowotne. Mechanizmy objęcia ubezpieczeniem zdrowotnym. Obowiązek składkowy. Stopa składki na ubezpieczenie zdrowotne. Podstawa wymiaru składki. Finansowanie składki. Opłacanie składki. Skutki naruszenia obowiązku opłacenia składki. Świadczenia z ubezpieczenia zdrowotnego. Zakres świadczeń opieki zdrowotnej. Dokumenty potwierdzające prawo do świadczeń. Zasady udzielania świadczeń zdrowotnych. Narodowy Fundusz Zdrowia (NFZ). Struktura organizacyjna NFZ. Zakres działania NFZ. Umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej. Nadzór nad funkcjonowaniem systemu powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego

	- Świadczenia rodzinne. Zasiłek rodzinny. Przesłanki nabycia prawa do zasiłku rodzinnego dochód , rodziny, osoby uprawnione. Przesłanki utraty prawa do zasiłku rodzinnego. Wysokość zasiłku rodzinnego. Dodatki do zasiłku rodzinnego. Dodatek z tytułu urodzenia dziecka. Dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego. Dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania. Dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka. Dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego. Dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego. Dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania. Świadczenia opiekuńcze. Zasiłek pielęgnacyjny. Świadczenie pielęgnacyjne. Podmioty realizujące zadania z zakresu świadczeń rodzinnych. Postępowanie w sprawach świadczeń rodzinnych. Finansowanie świadczeń rodzinnych. - Zabezpieczenie na wypadek bezrobocia. Zasiłek dla bezrobotnych. Przesłanki nabycia prawa do zasiłku dla bezrobotnych warunki nabycia statusu osoby bezrobotnej, brak propozycji odpowiedniej pracy, okres pracy, rejestracja w powiatowym urzędzie pracy. Wymiar zasiłku dla bezrobotnych. Okres pobierania zasiłku. Przesłanki utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych. Dodatki aktywizacyjne i szkoleniowe. Stypendium dla bezrobotnych odbywających szkolenie. Stypendium dla bezrobotnych odbywających staż. Stypendium w okresie nauki w szkole. Świadczenia przedemerytalne. Organizacja i finansowanie świadczeń dla bezrobotnych. - Szczególne systemy zaopatrzenia społecznego. Zaopatrzenie emerytalno-rentowe żołnierzy zawodowych. Zaopatrzenie emerytalno-rentowe funkcjonariuszy służb mundurowych. Świadczenia odszkodowawcze przysługujące w razie wypadków i chorób pozostających w związku ze służbą. Zaopatrzenie inwalidów wojennych i wojskowych. Uprawnienia emerytalne kombatanów. Zaopatrzenie społeczne sędziów i prokuratorów. - Zasady systemu pomocy społecznej. Zasady pomocy społecznej. Zadania pomocy społecznej. Świadczenia z pomocy społecznej. Renta socjalna. Zasiłki i usługi. Pobyt w domu pomocy społecznej lub w innej placówce zapewniającej całodobową opiekę. Opieka nad rodziną i dzieckiem. Integracja uchodźców. Zasady odpłatności za świadczenia. Postępowanie w sprawie świadczeń. Organizacja pomocy społecznej.											
Wymagania wstępne i dodatkowe												
Sposoby i kryteria oceniania osiągniętych efektów uczenia się	<table><tr><th>Sposób oceniania (składowe)</th><th>Próg zaliczeniowy</th><th>Składowa oceny końcowej</th></tr><tr><td>praca na zajęciach</td><td>25.0%</td><td>50.0%</td></tr><tr><td>egzamin pisemny lub ustny</td><td>50.0%</td><td>50.0%</td></tr></table>	Sposób oceniania (składowe)	Próg zaliczeniowy	Składowa oceny końcowej	praca na zajęciach	25.0%	50.0%	egzamin pisemny lub ustny	50.0%	50.0%		
Sposób oceniania (składowe)	Próg zaliczeniowy	Składowa oceny końcowej										
praca na zajęciach	25.0%	50.0%										
egzamin pisemny lub ustny	50.0%	50.0%										
Zalecana lista lektur	Podstawowa lista lektur	- Jan Jończyk, Prawo zabezpieczenia społecznego, wyd. 3, Zakamycze, Wrocław 2005 - Gertruda Uścińska, Prawo ubezpieczeń społecznych. Zasady, finansowanie, organizacja, C.H.Beck, Warszawa 2022										
	Uzupełniająca lista lektur	- Julian Auleytner, Polityka społeczna w Polsce i na świecie (2nd edition), WSP TWP Warszawa 2012 - Grażyna Firlit-Fesnak, Jacek Męcina, Polityka Społeczna, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2018										
	Adresy eZasobów											
Przykładowe zagadnienia/ przykładowe pytania/ realizowane zadania	- Jakie są podstawowe filary systemu ubezpieczeń społecznych w Polsce? - Jakie warunki należy spełnić, aby uzyskać prawo do emerytury w Polsce? - Jakie są źródła finansowania systemu ubezpieczeń społecznych w Polsce? - Czym różni się ubezpieczenie chorobowe od ubezpieczenia wypadkowego? - Jakie konsekwencje może mieć nieopłacanie składek na ubezpieczenie społeczne? - Jakie są główne cele polityki społecznej i jakie narzędzia są wykorzystywane do ich realizacji? - W jaki sposób polityka społeczna przeciwdziała wykluczeniu społecznemu i jakie są jej największe wyzwania w XXI wieku?											
Praktyki zawodowe w ramach przedmiotu	Nie dotyczy											

Dokument wygenerowany elektronicznie. Nie wymaga pieczęci ani podpisu.